

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

УДК 330.322+332.1

КАРЛОВА Наталя Павлівна

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ В РЕГІОНІ**

Спеціальність 08.10.01 – Розміщення продуктивних сил
і регіональна економіка

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Донецьк – 2002

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті економіко-правових досліджень НАН України
(м. Донецьк).

Науковий керівник – кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
Савенко Валентина Миколаївна,
Інститут економіко-правових досліджень НАН України,
вчений секретар інституту (м. Донецьк)

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Прокопенко Микола Дмитрович,
Інститут економіки промисловості НАН України,
головний науковий співробітник
відділу проблем регіональної економіки (м. Донецьк)

кандидат економічних наук
Письмак Віктор Петрович,
Рада з питань спеціальних економічних зон
та спеціального режиму інвестиційної діяльності в
Донецькій області, секретар Ради (м. Донецьк)

Провідна установа – Рада з вивчення продуктивних сил України НАН України (м. Київ).

Захист відбудеться **“12” листопада 2002 року о 14.00 годині** на засіданні спеціалізованої вченої ради Д11.170.01 в Інституті економіко-правових досліджень НАН України за адресою: вул. Університетська, 77, м. Донецьк, 83048.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту економіко-правових досліджень НАН України за адресою: вул. Університетська, 77, м. Донецьк, 83048.

Автореферат розісланий **“8” жовтня 2002 року.**

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
В.В.

Граніш

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В умовах перехідної економіки істотно зростає роль і місце інвестиційної діяльності в регіоні. Від інтенсивності і результативності інвестиційних процесів залежить успіх перетворень в економічній і соціальній сферах. У зв'язку з цим набувають особливої актуальності питання, пов'язані з вивченням умов створення сприятливого інвестиційного клімату, залученням інвестицій і їх ефективним використанням. Інвестиційна активність є основним чинником економічного росту, що залежить насамперед від економічної динаміки, співвідношення попиту та пропозиції, особливо на інвестиційних ринках, від рівня монополізації провідних галузей матеріального виробництва, наявності ефективних власників і стратегічних інвесторів.

Особливої уваги заслуговує дослідження зарубіжного і вітчизняного досвіду з метою визначення комплексу умов, що забезпечують інвестиційну активність підприємств, виявлення економічної природи такої активності, пошуку інструментарію ефективного використання наявного інвестиційного потенціалу регіону. Однак не всі питання сутності регіональної інвестиційної діяльності і механізму державного впливу на неї, що враховує інтереси самоврядних структур, достатньо вивчено як вітчизняними, так і іноземними вченими. Незважаючи на велику кількість досліджень і публікацій з питань активізації інвестиційної діяльності, багато її аспектів залишаються дискусійними в силу складності інвестиційних процесів. Існує значна різноманітність точок зору, визначень поняття інвестицій. До цього часу не цілком ясні питання інтенсифікації інвестиційного процесу і забезпечення інвестиційної активності. Для дослідження механізму взаємодії інвестицій і регіонального середовища необхідно уточнити і поглибити зміст поняття регіональних інвестицій. Існуючий рівень знання сутності інвестицій не дає вичерпної відповіді на ряд питань, що стосуються активізації чи гальмування інвестиційних процесів на різних етапах в залежності від специфіки середовища, забезпечення ефективності інвестиційної діяльності на рівні регіону. В сучасних умовах податкова політика не ув'язана з основними напрямками соціально-економічного розвитку держави і регіону, що негативно впливає на рівень інвестиційної активності.

У зв'язку з цим існує необхідність продовження досліджень чинників інвестиційної кризи та можливих засобів її подолання в умовах перехідного періоду з науковим обґрунтуванням організаційно-економічного механізму підвищення інвестиційної активності та ефективного

використання інвестиційних ресурсів, формування конкурентного середовища та сприятливого інвестиційного клімату в регіоні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт Інституту економіко-правових досліджень НАН України в рамках теми 3.1.10.9 “Економіко-правове забезпечення розвитку великого регіону”, номер державної реєстрації 0197U14780 та теми 3.1.10.15 “Економіко-правове забезпечення розвитку виробничо-територіальних систем”, номер державної реєстрації 0100U004746. У розробці даних тем здобувач брав участь в якості співвиконавця. Ним проведено дослідження, аналіз і обґрунтування методологічних аспектів сучасних форм розвитку економіки регіону.

Мета і задачі дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у науковому обґрунтуванні механізму залучення інвестицій в економіку регіону та ефективного їх використання, розробці теоретичних положень і практичних рекомендацій, що сприяють формуванню і ефективному функціонуванню організаційно-економічного механізму підвищення інвестиційної активності в регіоні на основі формування раціональних стратегій управління регіональними інвестиційними ресурсами.

У ході дослідження вирішено такі задачі:

уточнено теоретичне розуміння інвестицій і складових елементів інвестиційної сфери та інвестиційної діяльності;

теоретично обґрунтовано поняття “інвестиційна активність”, виявлено основні елементи її формування;

дано оцінку стану і особливостей інвестиційних процесів у регіоні в умовах економічної нестабільності;

розроблено систему індикаторів інвестиційної активності на рівні регіону;

досліджено фінансові можливості регіону для активізації інвестиційних процесів;

розроблено модель процесу накопичення інвестиційних ресурсів у регіоні і виявлено вплив розміру податкових ставок на зміну інвестиційного потенціалу області;

обґрунтовано напрямки стимулюючої кредитної і податкової політики для посилення інвестиційної діяльності вітчизняних і іноземних інвесторів;

визначено форми і методи державного регулювання інвестиційної діяльності, що враховують взаємозв'язки центральних і регіональних органів влади з органами місцевого самоврядування.

Предметом дослідження є організаційно-економічний механізм активізації інвестиційних процесів у регіоні в умовах економіки перехідного періоду.

Об'єкт дослідження - інвестиційна діяльність у регіоні, розглянута як єдиний і цілісний процес з урахуванням основних факторів, які визначають її стан на рівні держави і регіону.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять діалектичний метод пізнання дійсності, фундаментальні положення економічної теорії, наукові роботи вітчизняних і зарубіжних учених, що розкривають закономірності розвитку інвестиційної сфери, дозволяють розглядати інвестиційний процес у нерозривній єдності з іншими економічними процесами. Дослідження проблеми підвищення інвестиційної активності в регіоні спиралось на метод системного підходу, за допомогою якого складові інвестиційного процесу в регіоні були розглянуті в нерозривному взаємозв'язку та взаємодії; прийоми порівняльного та статистичного аналізу, які дозволили об'єктивно відобразити динаміку інвестиційних процесів на рівні регіону; методи логічного узагальнення, за допомогою яких була забезпечена послідовність проведення наукового дослідження; методи економіко-математичного моделювання, які забезпечили наукову обґрунтованість відповідних пропозицій щодо активізації інвестиційних процесів в регіоні.

Джерелами інформації для обґрунтування концептуальних положень, забезпечення вірогідності висновків і пропозицій є: Закони України, Укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, регіональні нормативно-правові документи, статистичні дані Держкомстату України і його регіональних органів, матеріали Донецької обласної державної адміністрації, ряду дослідницьких інститутів.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в розробці механізму залучення та ефективного використання інвестицій у великому промисловому регіоні, який створює в ньому можливість активізувати інвестиційну діяльність і включає організаційний блок її регулювання. Наукова новизна характеризується наступними положеннями:

вперше:

теоретично обґрунтовано сутність категорії “інвестиційна активність” як діяльність інвесторів, що пов'язана із збільшенням обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш оптимальним їх використанням у пріоритетних сферах;

розроблено економіко-математичну модель відтворення економічного потенціалу регіону, що дозволяє за рахунок раціональних податкових ставок збільшити інвестиційні ресурси регіону;

виявлено особливості інвестиційних процесів у регіоні в умовах мінливих економічних відносин між різними рівнями управління: децентралізація, наявність нових учасників інвестиційного процесу, зміна критерію соціально-економічної ефективності інвестиційної політики;

удосконалено:

класифікацію регіональних інвестицій у залежності від рівня прибутковості і строків

окупності, яка може бути покладена в основу розробки стратегії і тактики підвищення інвестиційної активності в регіоні;

механізм стимулювання напрямку фінансових потоків у реальний сектор економіки шляхом використання системи інвестиційних рахунків та пільгового оподаткування частини прибутку підприємств, що перераховується на інвестиційні рахунки;

методику оцінки впливу податкових платежів на формування інвестиційних ресурсів в регіоні;

знайшли подальший розвиток:

механізм залучення та ефективної реалізації інвестицій у регіоні, який полягає в проведенні організаційних заходів щодо формування інвестиційної інфраструктури, а також в стимулюванні інвестиційних процесів на територіях зі спеціальним інвестиційним режимом господарювання в Донецькій області;

методи оцінки залучення іноземних інвестицій в економіку регіону;

програмно-цільові методи управління інвестиційною діяльністю на основі розробки регіональних інвестиційних програм з метою ослаблення впливу негативних факторів інвестування і зниження рівня інвестиційних ризиків, а також погодження дій владних структур і органів самоврядування в інвестиційному процесі.

Практичне значення отриманих результатів. Практичне значення отриманих результатів проведеного дослідження полягає в тому, що теоретичні положення, викладені в дисертаційній роботі, доведені до рівня конкретних практичних пропозицій та рекомендацій. Вони можуть бути використані при вирішенні питань розвитку інвестиційного комплексу регіону. Це дозволяє значно підвищити рівень теоретичної розробки питання, забезпечити здійснення єдиного науково-методичного підходу до підвищення інвестиційної активності в регіоні. Розроблений у дисертаційній роботі методичний підхід до активізації інвестиційних процесів у регіоні може бути використаний при розробці програм соціально-економічного розвитку територій, програм розвитку спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку.

Результати дослідження знайшли практичну реалізацію і впроваджені при розробці Програми економічного і соціального розвитку Донецької області на 2002 рік, при проведенні Державною податковою адміністрацією в Донецькій області прогностичних розрахунків податкових надходжень до державного та місцевих бюджетів. На основі узагальнення результатів дослідження розроблена “Методика оцінки впливу податкових платежів на формування інвестиційних ресурсів в регіоні”, яка використовується в роботі відділу аналізу та прогнозування податкових платежів Державної податкової адміністрації в Донецькій області. Окремі положення дисертації використані при розробці робочих програм, матеріалів лекцій та семінарів з дисциплін

“Фінанси підприємств”, “Фінансова діяльність суб’єктів господарювання”, “Податкова система”, а також в ході керівництва процесом виконання курсових та дипломних робіт студентів спеціальності “Фінанси” Донецького національного університету МОН України.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, в якій викладено авторський підхід до розробки теоретичних, методичних і практичних положень щодо удосконалення організаційно-економічного механізму підвищення інвестиційної активності в регіоні шляхом збільшення обсягів інвестиційних ресурсів та їх ефективного використання. У дисертаційній роботі особисто здобувачем:

визначено, на основі нових теоретико-методологічних підходів, суттєвість категорії інвестиційної активності в регіоні як діяльність інвесторів, що пов’язана зі збільшенням обсягу реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш оптимальним їх використанням у пріоритетних сферах;

розглянуто актуальність питань і напрямків розвитку регіонального інвестиційного ринку і обґрунтовано умови збалансованого розвитку економіки регіону;

виявлено тенденції та проведено оцінку впливу системи оподаткування на формування інвестиційних ресурсів у регіоні;

розроблено систему індикаторів інвестиційної активності для різних груп суб’єктів інвестиційної діяльності, яка дозволяє проводити комплексну оцінку рівня інвестиційної активності в регіоні;

визначено напрями формування та ефективного функціонування елементів інвестиційної інфраструктури на регіональному рівні;

розроблено науково обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення методів підвищення інвестиційної активності в регіоні.

Апробація результатів дослідження. Основні положення досліджень доповідалися на: Міжнародній науково-практичній конференції “Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв’язків та залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект” (м. Донецьк, 1998 р.); регіональній науково-практичній конференції “Стратегія управління соціально-економічним розвитком регіону на період до 2010 року” (м. Донецьк, 1999 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції “Регіоналізація економіки і здійснення адміністративної реформи в Україні” (м. Дніпродзержинськ, 2000 р.); наукових конференціях в Донецькому національному університеті МОН України.

Публікації. За матеріалами досліджень опубліковано 15 наукових робіт, загальним обсягом 7,1 д.а., із яких особисто автору належить 6,9 д.а.

Структура дисертації. Дисертаційна робота складається із вступу, трьох розділів,

висновків, списку використаних джерел із 179 найменувань, містить 187 сторінок комп'ютерного тексту, включає 16 таблиць, 18 рисунків, додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділ 1. Теоретичні основи інвестиційної діяльності на рівні регіону. На основі дослідження зарубіжного і вітчизняного досвіду розкрито сутність інвестиційної діяльності та її особливості в сучасних умовах. Для дослідження механізму взаємодії інвестицій і регіонального середовища уточнено зміст поняття регіональних інвестицій, а також досліджено взаємозв'язок загальнодержавних і регіональних інвестицій. При цьому під загальнодержавними маються на увазі інвестиції, що відбулися протягом визначеного періоду часу в економіці конкретної держави, регіональними - ті інвестиції, що були реалізовані протягом визначеного періоду часу на території конкретного адміністративно-територіального утворення, що входить до складу зазначеної держави. Виходячи з необхідності розробки стратегії і тактики поведінки потенційних інвесторів в інвестиційному процесі, в роботі приведено класифікацію регіональних інвестицій у залежності від рівня прибутковості і строків окупності, що дозволяє обґрунтувати джерела їх фінансування.

Виділено основні структурні елементи інвестиційних процесів у регіоні та досліджено взаємозв'язок між ними на основі використання методу системного підходу. Виявлено економічну природу інвестиційної активності, визначені умови, що її забезпечують на рівні держави та регіону.

Автором зроблено висновок про те, що інвестиційна активність є результатом впливу всіх складових господарського механізму на економічну поведінку суб'єктів господарювання. До них було віднесено: матеріальні стимули до накопичення капіталу, прискорення науково-технічного прогресу, наявність конкурентного ринку інвестиційних товарів і розвинутої виробничої та ринкової інфраструктури, адекватна ринковому господарству законодавча база.

Організаційно-економічний механізм активізації інвестиційної діяльності розглянуто як систему взаємозалежних динамічних механізмів, підлеглих як суб'єктивному їхньому об'єднанню, так і дії об'єктивних економічних законів, які в сукупності повинні забезпечувати розширене відтворення в суспільстві (рис. 1).

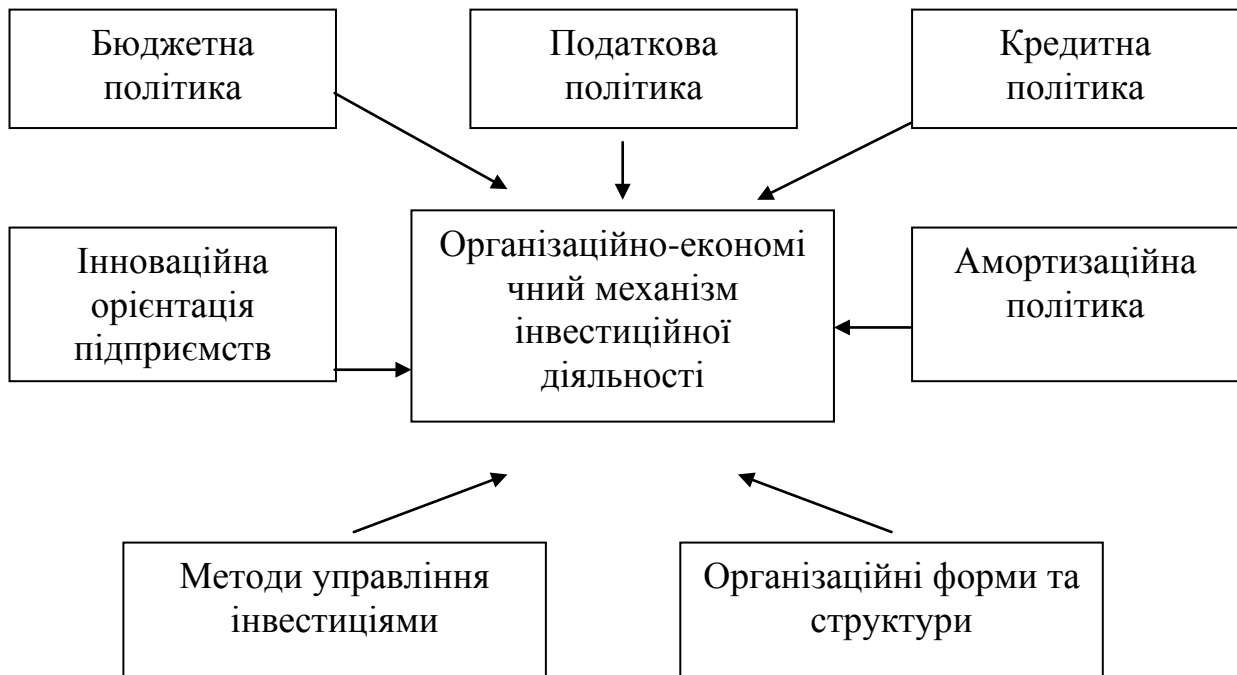

Рис. 1. Елементи організаційно-економічного механізму інвестиційної діяльності в регіоні

У роботі сформульовано принципи регіональної інвестиційної політики: ефективне інвестування, структурна рівновага, достатність і цілеспрямованість інвестування, знеособлений капітал, загальнонаціональна значимість.

Розділ 2. Механізм формування інвестиційних ресурсів у регіоні. Аналіз інвестиційного процесу показує, що в 90-і роки як в Україні, так і в Донецькій області обсяг інвестицій в основні фонди систематично знижувався і скоротився в порівнянні з 1990 роком у 5 разів.

За теперішнього часу підприємства направляють на капітальні вкладення в середньому усього лише 10% прибутку. Це відбувається в умовах зростаючої технологічної та інноваційної відсталості більшості вітчизняних підприємств, знос устаткування на багатьох підприємствах провідних галузей матеріального виробництва складає близько 80%. Основним напрямком інвестицій на промислових підприємствах є заміна зношеної техніки, а не розширення виробничих потужностей та нове будівництво, про що свідчить аналіз відтворювальної структури інвестицій (табл. 1).

Таблиця 1. Відтворювальна структура інвестицій в основний капітал по об'єктах виробничого призначення Донецької області у 1995-2000 рр.

(у відсотках)

Показники	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Інвестиції в основний капітал – всього	100	100	100	100	100	100
у тому числі:						
на технічне переозброєння і реконструкцію діючих підприємств	62	59	58	68	70	67
на будівництво нових підприємств, включаючи розширення діючих	10	9	6	10	15	16
на підтримку діючих потужностей	19	21	30	16	10	12
на будівництво окремих об'єктів	9	11	6	6	5	5

У територіальному аспекті інвестиційна активність багато в чому визначається функціонуванням територій зі спеціальним інвестиційним режимом. Аналіз економічних процесів у діючих спеціальних зонах і територіях пріоритетного розвитку свідчить про зростаючу в них інвестиційну активність. Тільки за 1998-2000 рр. темпи зростання інвестицій у них склали 225%. Наслідками низької інвестиційної активності є: прискорення процесів фізичного і морального старіння матеріально-технічної бази, посилення структурних диспропорцій, зниження ефективності використання економічних ресурсів.

Дослідження показали, що інвестиційна криза пов'язана не тільки з недостатністю джерел фінансування і нерозвиненістю інвестиційних ринків, але і з неефективним використанням наявних інвестиційних ресурсів і вилученням капіталу із сфери виробництва, що здійснюється наступними основними каналами: перерозподіл значних доходів виробничих підприємств через механізм оподаткування в бюджет при непродуктивній і низькоефективній структурі його витрат; вивіз капіталу за кордон, що осідає на рахунках комерційних банків за кордоном; концентрація значних капіталів у банківській системі, фактично ізольованій від фінансування інвестиційних процесів.

До факторів, що визначають низьку інвестиційну активність, також відносяться: систематичні неплатежі, використання амортизаційного фонду з метою споживання, концентрація фінансових ресурсів у високоприбуткових груп населення, що використовують їх непродуктивно та інші. Регіональна специфіка інвестиційного ринку полягає у відносній обмеженості власних фінансових ресурсів регіону і мінімальному впливу його адміністрації на національне

законодавство при відносно максимальному залученні в економічний обіг прав на використання природних і інших майнових ресурсів.

При проведенні аналізу було розглянуто два аспекти інвестиційних можливостей регіону на прикладі Донецької області : по-перше - наявність і структура фінансових ресурсів регіону; по-друге - умови, при яких фінансові ресурси залучаються до інвестиційного процесу.

Оцінка формування і використання фінансових ресурсів області дала можливість зробити наступні висновки:

1. Значні вільні фінансові ресурси залишаються у господарюючих суб'єктів. Так, чистий прибуток і сума амортизаційних відрахувань у 1999-2000 рр. перевищували чисті капітальні витрати в регіоні;

2. Велика частина фінансових ресурсів акумулюється у населення регіону і майже цілком витрачається на поточні потреби - придбання товарів і оплату послуг. Сума вільних коштів населення, які можливо використовувати у відтворювальних процесах, складала в 1998 році 1462,5 млн. грн., у 1999 році - 1746,7 млн. грн., у 2000 році – 1218,0 млн. грн.

Таким чином, Донецька область має значний потенціал власних фінансових ресурсів, ефективне використання яких може стати основою соціально-економічної стабілізації в регіоні. Основна ж частина вільних коштів зосереджена на діючих підприємствах, що потребує всебічного сприяння з боку органів державної влади і місцевого самоврядування в їх виробничому використанні. До того ж сформована тенденція росту рентабельності промислової продукції дає можливість залучення кредитних ресурсів у процес розширеного відтворення, навіть без використання пільг.

З метою визначення “вузьких” місць фінансового забезпечення регіонального інвестиційного процесу необхідно оцінити ефективність функціонування кожного із джерел надходження коштів. Оцінку пропонується здійснювати на основі розробленої автором системи індикаторів інвестиційної активності суб'єктів інвестиційної діяльності.

В умовах, що склалися, необхідно розробити і впровадити жорсткий механізм залучення і утримання грошових ресурсів у виробничій сфері, в реалізації якого провідну роль повинні грати банки. Ключовим моментом цього механізму повинні стати: введення окремого режиму руху амортизаційних коштів підприємств і коштів, що звільняються від оподаткування у зв'язку з їх інвестиційною спрямованістю; система інвестиційних рахунків з обмеженням використання коштів, що на них накопичуються, винятково для капітального будівництва і закупівель устаткування. За допомогою такого механізму можна також забезпечити контроль за використанням інвестиційних ресурсів через систему інвестиційних рахунків чи інвестиційних договорів з комерційними банками з метою кредитування виробничої сфери, відновлення

оборотних коштів, виробничих інвестицій.

Вирішення проблеми активізації інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання неможливе без зниження податкового навантаження, розробки діючого механізму капіталізації прибутку, а також використання системи державних замовлень, гарантій і програм, формування ринку ефективних інноваційних і інвестиційних проектів за умови їх спільного державно-комерційного фінансування.

Головним напрямком посилення інвестиційної активності банків повинно стати стимулювання довгострокових кредитів через надання гарантій уряду та регіональних органів влади. У зв'язку з цим необхідно розробити систему підтримки банківських інвестицій, вигідних економічних нормативів, пільгового оподаткування прибутку, створити систему захисту довгострокових інвестицій від знецінення в умовах інфляції, а також забезпечити погодженість інтересів банківських і регіональних органів державної влади шляхом створення спеціалізованого регіонального інвестиційного банку.

Роль регіонального інвестиційного банку, що має в своєму розпорядженні значні активи і володіє достатньою інформацією про фінансово-господарський стан і кредитоспроможність більшості підприємств галузі - потенційних одержувачів інвестицій, може полягати і в створенні механізмів, що значно зменшують для іноземних компаній ризику, пов'язані з фінансуванням довгострокових проектів. Мова іде насамперед про кредитні ризики, пов'язані з реальною окупністю проектів і поверненням вкладених у проекти коштів.

У цих умовах повинен значно зрости регулюючий вплив держави на масштаби інвестиційної пропозиції. Це, в першу чергу, стимулювання діяльності інвесторів у використанні прибутку для накопичення капіталу, а також створення умов для розвитку будівельних організацій, що виступають на ринку як продавці інвестиційного товару.

Однією з причин неефективного функціонування циклу відтворення інвестиційних ресурсів (зокрема, іноземних інвестицій) у регіоні є те, що отриманий при сприянні механізму податкових пільг капітал не реінвестується, а залишає сферу відтворення. Нестабільність економічного середовища не сприяє залученню нових інвесторів у регіон, а пільговий режим інвестування часто стає засобом уникнення оподаткування.

Використання економічних і адміністративно-правових важелів активізації інвестиційної діяльності повинне будуватися на принципах системності, комплексності і погодженості економічних інтересів. Необхідною умовою активізації інвестиційної діяльності на територіях зі спеціальним інвестиційним режимом і в регіоні в цілому є створення нової ринкової інфраструктури, здатної організувати стійкий інвестиційний процес і міжгалузеве переливання капіталу в масштабах галузей і регіонів країни.

Розвиток інфраструктури є однією з найбільш складних задач, що вимагає надання розширених повноважень місцевим адміністраціям для пошуку засобів для її вирішення. Для цього необхідно використовувати увесь спектр фінансового інструментарію, починаючи з організації муніципальних запозичень і закінчуючи створенням цільових фондів.

Оцінка методів залучення іноземних фінансових ресурсів у регіональному відбитті дозволило сформулювати можливості місцевих органів влади в управлінні інвестиційним процесом. Практично всі методи залучення інвестицій, за винятком управління митними тарифами, можуть істотно доповнюватися на регіональному рівні. Податкове регулювання можливо доповнювати місцевими пільгами в межах сум, що зараховуються в регіональний бюджет. У такий же спосіб можуть бути реалізовані (за рахунок місцевого бюджету) методи часткового фінансування, пільгового кредитування. Ряд заходів цілком залежить від регіональної влади - регулювання за допомогою комунальних тарифів, цін, надання гарантій. Як показали дослідження, активізація іноземного інвестування більшою мірою залежить від макроекономічної стабільності, поживлення економіки і появи позитивних тенденцій у відродженні виробництва. Важливою задачею при цьому є забезпечення певного балансу між обсягами внутрішнього і зовнішнього фінансування регіональної економіки.

З метою активізації діяльності іноземних інвесторів необхідно підсилити систему заходів для переорієнтації потоків іноземних інвестицій, яка включає, зокрема, податкові пільги, що стимулюють капіталізацію прибутку і реінвестування доходів, залучення інвестиційних кредитів, розвиток компенсаційних угод, договорів про розподіл продукції та ін.

Розділ 3. Економічні і організаційні умови підвищення інвестиційної активності в регіоні. У сучасних умовах одним з найбільш гострих питань є невідповідність податкової політики головним напрямкам соціально-економічного розвитку держави і регіону. Механізм територіального управління, який пропонується, повинен забезпечити вирішення задач соціально-економічного розвитку, що стоять перед регіоном, створити міцну економічну основу для реалізації функцій місцевих органів державної влади. Вирішенню цих задач повинне сприяти податкове регулювання економіки регіону.

Важливою задачею є встановлення кількісних і якісних (структурних) параметрів інвестиційних процесів, необхідних для нормального протікання розширеного відтворення і забезпечення динамічної рівноваги на регіональному інвестиційному ринку і оцінки впливу податкової політики на формування регіональних інвестиційних ресурсів.

При мобілізації коштів за рахунок податків потрібно враховувати коротко- і довгострокові інтереси території. Великі податки виправдують себе, якщо домінують короткострокові інтереси, коли потрібно зібрати максимально великі кошти протягом необхідного періоду, за межі якого не

виходять інтереси органів управління, які установлюють високі податки.

Невизначеність результатів, що впливають з якісного аналізу проблеми оптимізації оподаткування, зробила доцільним розробку економіко-математичної моделі, що дозволяє на її основі, з використанням статистично обумовлених для території факторів, одержати кількісні характеристики для податкових ставок. Для цього розглянуто загальну схему впливу податкової ставки на розмір інвестиційних ресурсів, що акумулюються на регіональному рівні. В якості критерію підвищення інвестиційної активності в регіоні було обрано збільшення сум податкових надходжень внаслідок росту податкової бази.

Численні податки були агреговані в дві основні по економічному змісту групи – податки на споживану частину знову створеної вартості і на ту, що накопичується. Відповідно до цього введено коефіцієнт загального оподаткування споживання – K_1 і коефіцієнт загального оподаткування накопичення – K_2 .

Математично задача вибору податкових ставок, що забезпечують максимум інвестиційних ресурсів, записана у такому вигляді:

$$(K_{1\text{опт}}, K_{2\text{опт}}) = \underset{(K_1, K_2)}{\operatorname{argmax}} H^0(K_1, K_2, L, E, T); \quad (1)$$

$$0 < K_1, K_2, L < 1;$$

$$H^0 = \frac{[1 + E(1-L)(1-K_2)]^T - 1}{E(1-L)(1-K_2)} [K_1 L + K_2(1-L)] \quad (2)$$

$$DH = LK_1 + (1 - L)K_2, \quad (3)$$

$$DP = L(1 - K_1), \quad (4)$$

$$DP = 1 - DH - DP = (1 - L)(1 - K_2) \quad (5)$$

Умовні позначення:

H^0 – сума податкових платежів, що збираються в регіоні;

$\Phi \max$ – точка максимуму функції податкових надходжень;

L – норма споживання у знову створеної вартості;

E – коефіцієнт ефективності капіталовкладень;

T – плановий період розвитку регіону;

DH – частка податків в чистій продукції регіону;

DP – частка чистого споживання в чистій продукції регіону;

DP – частка коштів, що направляється на накопичення.

Апробація моделі накопичення інвестиційних ресурсів у регіоні показала наступні результати. Процес акумулювання фінансових ресурсів піддається формалізації у випадку, коли не потрібна деталізація у відношенні обліку всіх податків, що застосовуються, і взаємозв'язку між ними, коли можна обмежитися сумарними нормами оподаткування частин чистої продукції території, що споживається і накопичується. Отримані при оптимізації економіко-математичної моделі норми оподаткування можуть використовуватися як агреговані нормативи, які дозволяють для сукупності податків установлювати вплив їхньої маси на перспективу розвитку та обсяг інвестиційних ресурсів, що накопичуються в регіоні.

Під оптимальною податковою стратегією розуміються такі сукупні вилучення із виробленої на території області чистої продукції, при яких сумарний обсяг інвестиційних ресурсів досягає максимального значення за деякий період часу. Коли мова йде не тільки про збори фінансових коштів для покриття поточних потреб, але і про зростання податкової бази, то мінімальним інтервалом часу стає п'ятирічний. Було розглянуто і великі періоди, але кратні п'ятирічному. Саме на них стають помітними наслідки капіталовкладень, віддача від яких не просто впливає, а може істотно змінити розмір податкової бази. Оптимальні значення показників оподаткування в Донецькій області, які забезпечують підвищення інвестиційної активності, представлені в табл. 2.

Таблиця 2. Оптимальні значення показників оподаткування підприємств Донецької області у 2000 р.

	T = 10;		E = 0,5		
	K ₁ = 0,1	K ₁ = 0,2	K ₁ = 0,3	K ₁ = 0,4	K ₁ = 0,5
	K ₂ = 0,935	K ₂ = 0,762	K ₂ = 0,586	K ₂ = 0,436	K ₂ = 0,278
Φ max	4,18	5,118	6,214	7,312	8,264
DH	0,438	0,428	0,421	0,413	0,408
DP	0,526	0,482	0,418	0,336	0,284
DP	0,028	0,089	0,161	0,224	0,282
	T = 20;		E = 0,5		
	K ₁ = 0,1	K ₁ = 0,2	K ₁ = 0,3	K ₁ = 0,4	K ₁ = 0,5
	K ₂ = 0,269	K ₂ = 0,117	K ₂ = 0	K ₂ = 0	K ₂ = 0

Ф max	17,08	24,16	32,18	46,1	54,6
DH	0,152	0,151	-	-	-
DP	0,524	0,468	-	-	-
DP	0,287	0,314	-	-	-

Аналіз моделі дозволяє в аналітичній формі встановлювати припустимі діапазони норм оподаткування частин чистої продукції, що споживається і накопичується, при яких зберігається розширене відтворення.

Як показують дослідження, на п'ятирічному інтервалі часу при існуючих значеннях основних факторів не можна реалізувати оптимальну податкову стратегію. Прагнення акумулювати більше фінансових ресурсів на досить малому періоді часу для помітної зміни податкової бази веде до постійного посилення податкового тиску, який може стримуватися лише розумінням не допустити переходу від розширеного відтворення до простого. При розширенні планового обр'ю з 5 до 10 і 20 років можливі формулювання і здійснення оптимальної податкової стратегії.

Податкова політика, що сьогодні існує, приводить на 10-річному періоді в підсумку і до зменшення споживання і до погіршення перспектив росту.

Проведені розрахунки, у яких варіювалась ефективність капіталовкладень, показали, що з її ростом оптимальні значення ставок оподаткування істотно знижуються і що вона є визначальною для податкової політики. Тому необхідний диференційований підхід до податкової політики в різних секторах економіки. У “точках економічного росту” бажане зниження податкового навантаження, яке дозволяє розширювати податкову базу за рахунок інтенсивного розвитку.

Задача взаємодії підприємницьких і владних структур при здійсненні інвестиційної діяльності може бути вирішена через розробку і реалізацію інвестиційних програм, де регіональні владні структури виступають організаторами у процесі постановки мети і гарантами значної долі ресурсного забезпечення. У роботі запропоновано структуру і методичні підходи до розробки регіональної інвестиційної програми. Регіональні органи влади в сучасних умовах повинні використовувати весь спектр програмно-цільових методів, щоб на рівні взаємодії регіональних структур з окремими суб'єктами господарювання на перший план виходили розробки тієї чи іншої форми бізнес-плану, де визначаються ролі всіх учасників інвестиційного процесу, а також відповідальність за цільове використання інвестиційних ресурсів. Метою програми повинно стати ослаблення негативних факторів інвестування і зниження рівня інвестиційних ризиків на основі цілеспрямованих погоджених дій владних структур і органів самоврядування щодо реалізації відповідних програмних заходів.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє сформулювати загальні висновки і рекомендації.

1. Інвестиційна активність є найважливішою передумовою ефективного функціонування регіональної економіки, оскільки сприяє формуванню виробничого потенціалу на новій науково-технічній основі і забезпеченню конкурентоспроможності на зовнішніх ринках. Інвестиційна активність досягається за допомогою росту обсягів реалізованих інвестиційних ресурсів і найбільш оптимального їхнього використання в пріоритетних сферах. Низька інвестиційна активність має серйозні внутрішні причини, що роблять неефективними інвестиції у виробничій сфері. Для забезпечення ефективності інвестиційної діяльності необхідно активізувати фінансові ресурси підприємств, забезпечити цільове використання наявних інвестиційних ресурсів, створити адекватну ринковому господарству законодавчу базу, розробити поетапну систему державного протекціонізму, спрямовану на підтримку і розвиток виробництва з високими технологіями, що забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світовому ринку.

2. У роботі виділено послідовні етапи економічного підходу до активізації інвестиційних ресурсів в регіоні:

створення умов для становлення інститутів, здатних акумулювати і вкладати інвестиційні ресурси для здійснення структурної перебудови господарства країни і регіонів;

визначення рівня участі держави, вітчизняних і іноземних інвесторів в інвестиційному процесі і способів стимулювання діяльності конкретних інвесторів;

визначення галузей і сфер ефективного використання інвестиційних ресурсів, механізму і контролю їх використання;

визначення системи каналів надходження усіх видів інвестицій у господарство країни і її регіонів.

3. Для мобілізації інвестицій в регіонах, їх кращого використання і посилення впливу на економічне зростання в регіоні варто акцентувати увагу на здійсненні структурної перебудови, підтримку товаровиробників, розвиток підприємництва, формування конкурентного середовища на регіональних ринках, розвиток інвестиційної інфраструктури, розробку і реалізацію інвестиційних програм. Для поліпшення економічних показників виробничо-господарської діяльності необхідно підвищити інвестиційну активність усіх суб'єктів, що господарюють у регіоні.

4. Пожвавлення інвестиційного процесу в Україні повинне відбутися насамперед за

рахунок внутрішніх ресурсів, а іноземним інвестиціям варто відводити тільки другорядну роль через невеликий обсяг і низьку мобільність. У регіонах необхідно створювати сприятливе середовище для залучення і використання іноземних інвестицій. Для цього потрібні: стабілізація політичного, економічного, соціального і правового положення у регіонах; розробка ефективних, привабливих для іноземних інвесторів інвестиційних проектів; забезпечення інвесторам високого прибутку; правовий захист іноземних інвестицій. Для успішної мобілізації інвестиційних коштів з різних джерел необхідно забезпечити надійні державні гарантії збереження, раціонального використання і повернення їх інвесторам.

5. Отримані при оптимізації розробленої економіко-математичної моделі накопичення інвестиційних ресурсів норми оподаткування можуть використовуватися як агреговані нормативи, які дозволяють для сукупності податків установлювати вплив їх маси на перспективу розвитку і обсяг фінансових ресурсів, що накопичуються в регіоні для потреб інвестиційної діяльності. Під оптимальною податковою стратегією розуміються такі сукупні вилучення із виробленої на території області чистої продукції, при яких сумарний обсяг інвестиційних ресурсів, а також сума податкових платежів внаслідок розширення податкової бази досягають максимального значення за визначений період часу. Використання моделі дозволяє в аналітичній формі встановлювати припустимі діапазони норм оподаткування частин чистої продукції регіону, при яких зберігається розширене відтворення.

6. Необхідно використовувати диференційований підхід до податкової політики в різних секторах економіки. У “точках економічного росту” бажане зниження податкового навантаження, що дозволяє розширювати податкову базу за рахунок інтенсивного розвитку.

7. Розробка і реалізація відповідних цільових програм являє собою спосіб створення сприятливих умов у рамках конкретних регіонів на основі сполучення загальнонаціональних інтересів і специфіки розвитку конкретної території. Регіональні програми повинні передбачати цільове виділення коштів на соціально-економічний розвиток регіону за допомогою створення в менш розвинутих районах штучних “полюсів” чи “точок росту”. Серед факторів формування цих “полюсів” особливе місце повинне приділятися забезпеченості базовою інфраструктурою, а також так званим “зовнішнім ефектам”, які уособлюють прямі вигоди, одержувані приватними підприємствами внаслідок розміщення їх на даній території, що вже має окреме господарське середовище. Масштаби і форми приватних інвестицій визначаються можливостями кооперування з місцевими підприємствами, наявністю в регіоні допоміжних виробництв і доступних ресурсів, рівнем розвитку сфери послуг.

8. Необхідною умовою переходу економіки від стану стабілізації, а потім до її росту є нарощування інвестицій при високій їх ефективності. Для того, щоб підвищити частку внутрішніх

накопичень у валовому внутрішньому продукті, необхідно домогтися найжорстокішої економії і ефективності використання інвестиційних ресурсів шляхом спрямування їх у швидкоокупні інвестиційні проекти. Основні напрямки інвестиційної політики на період реалізації програми полягають в стимулюванні накопичення і створенні сприятливого клімату для інвестицій.

Використання науково обґрунтованих інструментів державного регулювання і стимулювання інвестиційної діяльності в умовах Донецької області може сприяти підвищенню інвестиційної активності в регіоні за рахунок формування сприятливих фінансових перспектив. Ці перспективи пов'язані з поживленням інвестиційної активності в реальному секторі економіки на основі інноваційного відновлення виробничого потенціалу, підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається підприємствами. Усе це повинно привести до розширення податкової бази, зростання бюджетних доходів, повного виконання бюджетних зобов'язань і підвищення інвестиційної активності в регіоні, що дозволяє збільшити обсяг інвестиційних ресурсів для реалізації стратегії економічного підйому.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Карлова Н.П. Інвестиційна активність як фактор економічного зростання в регіоні // *Финансы, учет, банки.* – Донецк: “Китис”, ДонГУ. – 2000. – Вып. 3. – С. 247-253.
2. Карлова Н.П. Направления активизации инвестиционных процессов в регионе // *Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право.* – Донецьк. – 2000. – № 1. – С. 121-125.
3. Карлова Н.П. Роль банков в активизации инвестиционных процессов в регионе // *Регіональні перспективи.* – 2001. – №1. – С. 111-114.
4. Карлова Н.П. Проблемы привлечения зарубежных финансовых ресурсов в экономику региона // *Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект.* – Донецьк: ТОВ “Леб?дь”, КП “Реґ?он”. – 1998. – С. 292-295.
5. Карлова Н.П. Программно-целевые методы управления инвестиционными процессами в регионе // *Финансы, учет, банки.* – Донецк: “Китис”, ДонГУ. – 1999. – Вып. 2. – С. 261-265.
6. Карлова Н.П. Проблемы оптимизации процесса накопления финансовых ресурсов в регионе // *Финансы. Учет. Банки.* – Донецк: Донбасс, ДонГУ. – 1998. – Вып. 1. – С. 177-183.
7. Карлова Н.П. Инвестиционная активность в регионе в условиях нестабильной экономической среды // *Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право.* – Донецьк. –

2000. – № 2. – С. 245-249.

8. Карлова Н.П. Оценка эффективности инвестиционной деятельности в регионе // Финансы, учет, банки. – Донецк: ДонНУ, УкрНТЭК. – 2000. – Вып. 4. – С. 214-218.

9. Карлова Н.П. Региональные инвестиционные риски в системе оценки инвестиционного климата // Финансы, учет, банки. – Донецк: ДонНУ, УкрНТЭК. – 2001. – Вып. 5. – С.179-183.

10. Карлова Н.П. Механизм финансового обеспечения развития социальной сферы в регионе // Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право. – Донецьк. – 1999. – № 2. – С.71-74.

11. Карлова Н.П., Хорошева Е.И. Экономическое развитие крупного города в условиях глобальной среды // Прометей: Регион. сб. науч. тр. по экономике. – Донецк: Юго-Восток. – 2000. – Вып. 2. – С. 275-279. *(Особистий внесок здобувача: визначення умов для становлення інститутів, які здатні акумулювати і вкладати інвестиційні ресурси для здійснення структурної перебудови міської економіки, обґрунтування форм і методів залучення коштів підприємств і населення в інвестиційну сферу).*

12. Карлова Н.П. Методика оценки влияния налоговых платежей на формирование инвестиционных ресурсов в регионе. – Донецк: ИЭПИ НАН Украины, ООО “Юго-Восток, ЛТД”, 2002. – 40 с.

13. Карлова Н.П. Активизация инвестиционных процессов в регионе // Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. “Регіоналізація економіки і здійснення адміністративної реформи в Україні”. – Ч.1. – Дніпродзержинськ: ДДТУ. – 2000. – С. 144-146.

14. Карлова Н.П. Бюджетный аспект стратегии развития региона // Матеріали регіональної наук.-практ. конф. “Стратегия управления социально-экономическим развитием региона на период до 2010 года”. Секция “Бюджетно-налоговая и денежно-кредитная политика”. – Донецк: ИЭПИ НАН Украины, Юго-Восток. – 1999. – С. 24-30.

15. Карлова Н.П. Направления укрепления доходной базы местных бюджетов // Матеріали вузовської наук. конф. – Донецк: ДонГУ. – 1997. – С. 190-193.

АНОТАЦІЯ

Карлова Н.П. Організаційно-економічний механізм підвищення інвестиційної активності в регіоні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.10.01 – Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка. – Інститут економіко-правових

досліджень НАН України, Донецьк, 2002.

Дисертацію присвячено питанням формування організаційно-економічного механізму підвищення інвестиційної активності в регіоні. Для досягнення поставленої мети в роботі на основі теоретико-методологічних підходів визначена сутність категорії інвестиційної активності в регіоні, показана її роль як фактора економічного росту в регіоні. Розроблено і обґрунтовано класифікацію регіональних інвестицій, виходячи з необхідності розробки стратегії і тактики поведінки потенційних інвесторів в інвестиційному процесі, що дозволяє обґрунтувати джерела їхнього фінансування. Розроблено систему індикаторів інвестиційної активності, що дозволило зробити комплексний аналіз формування та використання інвестиційних ресурсів і визначити найбільш важливі фактори і причини зниження обсягів інвестиційних ресурсів та ефективності їх використання. Виділено послідовні етапи економічного підходу до активізації фінансових ресурсів у регіоні: створення умов для становлення інститутів, здатних акумулювати і вкладати інвестиційні ресурси для здійснення структурної перебудови господарства країни і регіонів; визначення міри участі держави, вітчизняних і іноземних інвесторів в інвестиційному процесі і способів стимулювання діяльності конкретних інвесторів; визначення областей і сфер ефективного використання інвестиційних ресурсів, механізму і контролю їхнього використання, визначення системи каналів надходження інвестицій у господарство країни і її регіонів. Розроблено економіко-математичну модель формування інвестиційних ресурсів і проведено її апробацію. Отримані при оптимізації моделі норми оподаткування можуть використовуватися як агреговані нормативи, що дозволяють для сукупності податків установлювати вплив їхньої маси на перспективу розвитку і обсяг інвестиційних ресурсів. Запропоновано структуру і методичні підходи до розробки регіональної інвестиційної програми, метою якої повинно стати ослаблення негативних факторів інвестування і зниження рівня інвестиційних ризиків на основі цілеспрямованих погоджених дій владних структур і органів самоврядування по реалізації відповідних програмних заходів.

Ключові слова: економіка регіону, організаційно-економічний механізм, інвестиційна активність, ефективність інвестиційної діяльності, інвестиційна політика, інвестиційні ресурси, регіональна інвестиційна програма.

SUMMARY

Karlova N. P. The Organizational and Economic Mechanism of Increasing the Investment Activity in the Region. – Manuscript.

Thesis for a candidate's degree in economics by speciality 08.10.01 – Location of Productive

Forces and Regional Economy. – Institute of Economic and Legal Researches of the Ukrainian National Academy of Sciences, Donetsk, 2002.

The thesis focuses on the issues of forming the organizational and economic mechanism of increasing the investment activity in the region. To achieve the target the essence of the category of the investment activity in the region was determined based on the methodological approaches. The role of this category was shown as the factor of the economic growth in the region. Classification of the regional investments was elaborated and substantiated proceeding from the necessity to develop the strategy and tactics of potential investors' behaviour in the investment process. This allows to justify the sources of their financing. The system of indicators of the investment activity was developed. It allowed to make a complex analysis of formation and use of the investment resources and to define the most important factors and reasons which explain insufficient investment resources and low effectiveness of their using. Consecutive stages of the economic approach to activation of the financial resources in the region are distinguished, they are: creation of the conditions for the institutes which are capable to accumulate and invest resources for accomplishing the structural economic reorganization in the country and regions; determination of the measure of participation of the state, private and foreign investors in the investment process as well as the ways to stimulate concrete investors' activity; determination of fields and spheres where the investment resources are used effectively, of the mechanism and control over investment resources use; determination of the system of channels through which the investments are received. The economic and mathematical model of the investment resources formation is developed and approved. The tax norms received through optimization of this model may be used as the aggregated standards which allow to establish the influence of the taxes, from a set of taxes, on perspective development of the investment resources and on their volumes. The structure and methodical approaches are offered to develop a regional investment program aimed at reducing negative factors of investment and decreasing the level of investment risks which is possible due to goal-oriented agreed actions of power structures and self-government bodies in realization of appropriate program measures.

Key words: economy of region, organizational and economic mechanism, investment activity, efficiency of investment activity, investment policy, investment resources, regional investment program.

АННОТАЦИЯ

Карлова Н.П. Организационно-экономический механизм повышения инвестиционной активности в регионе. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата экономических наук по специальности 08.10.01 – Размещение производительных сил и региональная экономика. –

Институт экономико-правовых исследований НАН Украины, Донецк, 2002.

Диссертационная работа посвящена вопросам формирования организационно-экономического механизма повышения инвестиционной активности в регионе. Для достижения поставленной цели в работе на основе теоретико-методологических подходов определена сущность категории инвестиционной активности в регионе, показана ее роль как фактора экономического роста в регионе. Разработана и обоснована классификация региональных инвестиций исходя из необходимости разработки стратегии и тактики поведения потенциальных инвесторов в инвестиционном процессе, что позволяет обосновать источники их финансирования.

Разработана система индикаторов инвестиционной активности, позволившая произвести комплексный анализ формирования и использования инвестиционных ресурсов и определить наиболее важные факторы и причины снижения объемов инвестиционных ресурсов и эффективности их использования.

Выделены последовательные этапы экономического подхода к активизации финансовых ресурсов в регионе: создание условий для становления институтов, способных аккумулировать и вкладывать инвестиционные ресурсы для осуществления структурной перестройки хозяйства страны и регионов; определение меры участия государства, частных и иностранных инвесторов в инвестиционном процессе и способов стимулирования деятельности конкретных инвесторов; определение областей и сфер эффективного использования инвестиционных ресурсов, механизма и контроля их использования, определение системы каналов поступления инвестиций в хозяйство страны и ее регионов. Предложена система методов стимулирования инвестиционной деятельности на уровне региона.

Для обеспечения целевого использования средств, предназначенных для финансирования инвестиций, необходимо повысить роль банков в мобилизации финансовых ресурсов и контроле за их использованием путем введения системы инвестиционных счетов. Обоснована необходимость создания эффективной правовой базы, обеспечения жесткого контроля и регулирования деятельности всех внебюджетных, инвестиционных и благотворительных фондов, функционирующих на территории региона. Ограниченные инвестиционные ресурсы необходимо использовать, прежде всего, в сферах, обеспечивающих жизнедеятельность экономики области, в том числе производственной и социальной инфраструктуры, для наращивания мощностей по производству товаров народного потребления и по переработке местного сырья.

Обоснованы подходы к выбору приоритетов в инвестиционном процессе, которые должны обеспечить его эффективность. Это возможно на основе: сужения направлений инвестирования и внедрения проектов с учетом имеющегося инвестиционного потенциала; привлечения иностранных партнеров к реализации инвестиционных проектов, связанных с использованием

инновационного и промышленного потенциала; создания новых организационных форм интеграции промышленного и финансового капитала.

С целью активизации деятельности иностранных инвесторов предложено создать экономические и правовые основы увеличения необходимых объемов иностранных инвестиций, ориентируясь при этом на формирование прежде всего прямых инвестиций.

Внесены предложения по формированию на территории Донецкой области инвестиционной инфраструктуры, способной комплексно обслужить инвесторов, их инвестиционные проекты, региональных соискателей инвестиций, инвестиционные подразделения региональной администрации.

Разработана экономико-математическая модель формирования инвестиционных ресурсов и произведена ее апробация. Полученные при оптимизации модели нормы налогообложения могут использоваться в качестве агрегированных нормативов, позволяющих для совокупности налогов устанавливать воздействие их массы на перспективу развития и объем инвестиционных ресурсов.

Предложены структура и методические подходы к разработке региональной инвестиционной программы, целью которой должно стать ослабление негативных факторов инвестирования и снижение уровня инвестиционных рисков на основе целенаправленных согласованных действий властных структур и органов самоуправления по реализации соответствующих программных мероприятий.

Ключевые слова: экономика региона, организационно-экономический механизм, инвестиционная активность, эффективность инвестиционной деятельности, инвестиционная политика, инвестиционные ресурсы, региональная инвестиционная программа.

Підписано до друку 30.07.2002.

Формат 60x84/16. Папір офсетний.

Обл.-вид. арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Замовлення № 966/1.

Надруковано у ТОВ “Вега-Принт”,

вул. Університетська, 78, м. Донецьк, 83048.

Тел. (0622) 55-12-94.